

Talap, eńbek, tereń oı, qanaǵat, rahym - oılар қоı

АВАЙ-АҚИҚАТ

Gazet 1974 jyldyń 2 аярпапан shyǵady Газета издается со 2 февраля 1974 года
Aýdandyq aptalyq gazet
Еженедельная районная газета

№44
(4288)

Senbi, 9 qarasha, 2019 j.
Суббота, 9 ноября 2019 г.

БЭРЕНДІ

УЧЕНИЯ

ПӘТЕР КІЛТІ ТАБЫСТАЛДЫ

Дубовка ауылында жергілікті бюджет есебінен пәтерлерді қалпына келтіру жұмыстары жүргізілді. Осы аптада көп қабатты тұрғын үйдің пәтер кілті көп балалы ана С.В.Кожина және Аркадий Харанекага табысталды. Болашақта бұл елдімекенде 14 пәтер қайта жөндеу жұмыстарынан өтіп, кезектегі адамдарға беру жоспарлануда. Бұл баспаана қол жеткізе алмай жүрген тұрғындар үшін үлкен мүмкіндік.

өз тілшімізден

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ
АТАУЛЫ ӘЛЕУМЕТТІК ҚӨМЕК

2019 Ж. 9 АЙ ИШІНДЕГІ НӘТИЖЕЛЕР

Атаулы әлеуметтік
қөмек **415 647**
отбасыға
тағайындалды

бұл **2 138 214**
адам
• **1 335 965** бала

165 535
көпбалалы
ана

БҰЗУШЫЛЫҚТАР

2019 жылы АӘК алуда
73 814
зан бұзушылық фактілері
анықталды

Нәтижесінде
мемлекет бюджетіне
155,5 млн теңgeden
аса қаржат қайтарылды

enbek.gov.kz

Call center 111

ҚУРМЕТТІ ОҚЫРМАН!

Аудан айнасы «Абай-Ақиқат» газетіне 2020 жылдың I-жарты жылдығына жазылу науқаны жүріп жатыр.

Жеке адамдар үшін – 1057,38 теңге,
(индекс – 65625)

Зандау тұлғалар үшін – 2005,38 теңге.
(индекс 15625)

ГОТОВНОСТЬ НОМЕР ОДИН

В период с 05 по 06 ноября т.г. по всей стране проведено Республиканское командно-штабное учение «Қыс-2019», основная цель которого – повышение уровня готовности Государственной системы гражданской защиты и населения к ликвидации ЧС в условиях зимнего периода.

Абайский район не остался в стороне, так 06 ноября 2019 года под председательством заместителя акима Абайского района – руководителем учений Магзиным М.С. проверена готовность Государственной системы

более 300 метеостанций для метеорологического контроля.

Организовано более 20 рейдов с проведением инструктажей с населением проживающих в частных жилых секторах с выдачей памяток, листовок по соблюдению правил пожарной безопасности в период отопительного сезона.

Кроме того, в ходе учения отработано оповещение органов управления и сил, вопросы слаженности в работе местных исполнительных органов при управлении подчиненными силами в условиях нарушения функционирования транспортных

гражданской защиты Абайского района к зимнему периоду. О готовности района к зимнему периоду 2019-2020 годов доложил акиму района Асанову Б.К..

На втором и третьем этапе учения отработаны мероприятия по подготовке и практическому выполнению функциональных задач органами управления и силами

магистралей и объектов жизнеобеспечения. Определен порядок установления и поддержания взаимодействия между подразделениями аварийно-спасательных служб и формирований, при выполнении задач по защите населения и территории.

Учебные цели, определенные на Республиканском командно-штабном учении

государственной системы гражданской защиты при возникновении чрезвычайных ситуаций зимнего периода. Проведены тактико-специальные учения с формированиями гражданской защиты с разыгрышами эпизодов выполнения задач по ликвидации чрезвычайных ситуаций зимнего периода.

В Абайском районе приведен в готовность Сводный отряд экстренного реагирования, с личным составом более 60 человек и свыше 20 единиц автомобильной и специальной техники.

Национальной гидрометеорологической службой гражданской защиты определены

«Қыс-2019» достигнуты. По результатам учения отмечается, что поставленные задачи выполнены в полном объеме.

По итогам учения руководителем учений Магзиным М.С. были даны конкретные рекомендации по дальнейшему совершенствованию реагирования на чрезвычайные ситуации зимнего периода.

А.Казаков,
гл. специалист
РГУ «ОЧС Абайского района»
капитан гражданской защиты

ДОРОГИЕ ЧИТАТЕЛИ!

Продолжается подписная кампания на I полугодие 2020 года на районную газету «Абай – Ақиқат».

На полугодие для физических лиц – 1057,38 теңге
(индекс – 65625),

для юридических лиц – 2005,38 теңге
(индекс 15625)

MEŪPAM

«БҮҚАРЕКЕН ЖЫРЛАЙДЫ»

Бұқар жырау –өз түсіндағы қазақ тұрмысының аса бағалы айна-
сы. Өзінің шығармаларымен бүгінгі үрпақтың жазушыларына да зор улғи.
Шығармаларындағы тақырыптар біреу
ғана, ол-халықтың қамы, халық пай-
дасы, халық мақсаты, халық мұны.
Халықтың тілегінен туған, ол тілек
–қазақ халқының жер бостандыры, ел
бостандыры, тәуелсіздігі, тыныштыры,
шаттық тұрмысы. Осы Бұқар ата-
мыз сияқты, бойдағы бар талантты,
блімді, бүгінгі деудіре жасап отырган
халқымыздың бақытын жаудан қорғауға
жүмсау, бақытын есүсіне жүмсау, Бұқарша
заманымыздың тілі, жырышы бола
блів-біздің борышымыз!

білу-біздің борышымыз!
Қазіргі таңда Бұқар жыраудың туын-
дларын дәріпейтте барсында облыстық
«Бұқарекең жырлайды» байқауына
№1ҚББМО 7 сыйнып окушысы Акшалова
Алға мен 8 сыйнып окушысы Бердімурат
Канағат катысты.

Бердімұрат Қанағат Бұқар жыраудың 19 елеңін жатқа оқып, Алғыс хат 5 мың теңге көлемінде сыйлықпен марапатталды. Ақшалова Алуа «Керей кайда

барасың?», «Он бірінші тілек тілеңіз» өлеңдерін оқып, Арнайы сыйлықпен 25 мың тәнгемен маздаптатты.

25 мың тенгемен маралттады.
Бұқар жырау Қалқаманулының
350-жылдық мерей тойы Керней
даласында дүркіреп тойланды.
Республиканың түкпір- түкпірінен
исі қазақ жиналып, Абылай ханның
бүлбүл көмегінешсінін әруағына
тағзып етті. Тарихта аты қалған
гулпама, ақын-жырауларымызды
ұмытпай, оларға ас беріп, бас
игиеніміз өте дұрыс. Сонда ғана
келер үрпақ өткенін өшірмей, со-
лармен бірге өмір суреді. Біздің
болашақ үрпақ Бұқар бабаның асыл
мұраларын жатқа білетінің құнады.

Әбілдина П.А.
№1 мектептің
қазақ тілі мен әдебиет пәні
мұғалім

CEMUHAP

МЕМЛЕКЕТКЕ ҚЫЗМЕТ ЕТУ – ЖАУАПТЫ ІС

көнесп берді. Соның ішінде Клаус Мёллнер мен Джанелл Барлоудың «Шағым, сыйлық ретіндегі» деп аталағын супербестселлер кітабымен танысуга, оқып шығуға көнесп берді. Эріне бұл кітап көбіне бизнес, консалтинг саласындағы қызметкерлерге арналған деп оңай құтылуға болады. Бірақ, кітаптағы «бизнес», «менеджмент» сөздерін, «мемлекеттік қызмет» сөзімен оңай алмастыруға болатынын, және барлық салалардың түп негізі бір болғандықтан бұл кітапта жазылғандарды мемлекеттік қызметке оп-оңай трансформациялауға болатынын айтып етті. Семинарга қатысушылар асқан қызығушылық танытып, бұл кітаптың атасын өздерінің қойындағептерлеріне жазып алғып, көбісі міндетті түрде оқып шығатындықтарын да білдірді. Гүлнар Райымқұлқызының берген басқа да ақыл-кенестеріне құлак асып, өздеріне жұмыс барысында, жұмыстардың уақытта да қажет боларлық мол ақпарат алды. Өсіресе, жұмысбасты адамның жұмыс уақытын, бос уақытын қалай жоспарлауды, тайм-менеджментті дұрыс қолдану туралында айтылған мәселелерге қызығушылар көп болып, осы түрғыда өздерінің жағдайына қатысты сұрақтар қойып жатты. Сұрақтарына берілген білікті маманның жауаптарына қанағаттанып, енді алынған білімді жұмыс барысында қолдануға көшеміз деп белгідейді.

А.КАРИНОВ

ХАБАРЛАМА

ХАВАРДАМА Абай ауданы бойынша кала, кенттер, ауылдардың тұрғындары мен мемлекеттік органдардың 2019 жылғы 8 күндерінде жүргізілген мәдениеттік көрнекіліктердегі көзқарастардың туралы

Абай ауданы обиынша қала, кенттер, ауылдардың жағдайларынан турында					
Елді мекенниң атауы	Тегі, аты, әкесінің аты	Күні, айы, туған жылы	"Жұмыс орны, лауазымы"	Тұрғылықты жері	Tіrkeу күні
Курмин а/о	Садвакасов Амангазы Дақынович	19.02.1958	Жұмыссыз	Қарқаралы ауданы	8 қараша 2019 жыл
	Таласов Август Шарападинович	21.08.1984	"Абай ауданының жұмыспен қамту жөне әлеуметтік бағдарламалар бөлімі" ММ-нің, басшысының орынбасары	Абай ауданы, Абай қ.	8 қараша 2019 жыл
	Тусенов Думан Максатович	02.06.1991	"Абай ауданы әкімнің аппараты" ММ-нің, үйімдастыру жұмысы және наградалар бағыттарының бос мемандығы	Абай ауданы, Топар к.	8 қараша 2019 жыл

"СООБЩЕНИЕ"

о регистрации кандидатов в акимы города, поселков, сельских округов и сел по Абайскому району по состоянию на 8 ноября 2019 года"

Сведения о регистрации кандидатов в акимы города, поселков, сельских округов и сел по Абайскому району по состоянию на 8 ноября 2019 года					
Наименование нас.пункта	Фамилия, имя, отчество	Число, месяц, год рожд.	Место работы, должность	Местожительство	Дата регистрации
Курминский с/о	Садвакасов Амангазы Дақынович	19.02.1958	Безработный	Каркаралинский район	08 ноября 2019 года
	Таласов Август Шарападинович	21.08.1984	Заместитель руководителя ГУ "Отдел занятости и социальных программ Абайского района"	г.Абай	08 ноября 2019 года
	Тусенов Думан Максатович	02.06.1991	Главный специалист отдела организационной работы и наград ГУ "Аппарат акима Абайского района"	п.Топар	08 ноября 2019 года

НАЙТИ РАБОТУ ПО ДУШЕ

В Доме культуры города Абая прошла ярмарка государственных услуг «Open Abay» и вакансий района. В ней приняли участие более 50 работодателей, которые представили более 150 вакансий.

Соискатели имели возможность ознакомиться с рабочими местами из Караганды, Сары-Шахтинска. В этом году это уже четвертая ярмарка, которую проводит Центр занятости. Главной целью является обеспечение открытости местных исполнительных органов.

Всем желающим были даны консультации практически по всем оказываемым в районе государственным услугам.

Центр занятости ежеквартально проводятся ярмарки вакансий свободных рабочий мест, для безработных граждан и граждан состоящих на учете в службе пробации и освобожденных из мест лишения свободы. Ярмарка вакансий рабочий мест – это возможность предоставления работодателям возможности произвести отбор необходимых кадров из числа посетителей ярмарки, проинформировать наибольшее число граждан о своих вакансиях. На ярмарке вакансий предоставляются консультации гражданам по вопросам занятости, организационно-правовым вопросам, вопросам проф. ориентации и переобучения, по технологиям поиска работы, оказание практической помощи в выборе подходящей профессии и обучения.

Организации-работодателя предоставляет свои вакансии и осуществляют предварительный отбор кандидатов для приема на работу. Количество участников ярмарки составило 87 человек, из них выдано двум направления на постоянные рабочие места, человек записались на краткосрочные курсы остальные участники ярмарки проявили интерес к свободным вакансиям для трудоустройства на постоянную работу, выписав для контактные данные работодателей.

Мероприятие посетил аким района Б.К.Асанов, который ознакомился с представленными кандидатами и призвал организаторов привлекать как можно большее число работодателей. Сотрудники центра занятости Абайского района давали консультации по вопросам профессионального обучения и переобучения, социальным рабочим местам и молодежной практике, раздавали участникам ярмарки памятки о мерах оказания государственной поддержки занятости и противодействия коррупции. Специалисты филиала Палаты предпринимателей Абайского района проводили консультацию по микрокредитованию. Представители работодателей рассказывали о размере заработной платы и условиях труда. Определении обязательного медицинского страхования абайцам рассказывали сотрудники Центральной больницы г.Абай. Информация была полезной и интересной.

Безработные жители, ищащие работу, оставляли резюме, договаривались о встрече с собеседованием.

Құрметті қаржы жүйесінің қызметкерлері мен ардагерлері!

Сіздерді Ұлттық валюта күнімен және Қазақстан Республикасының қаржы органдары қызметкерлерінің көсібі мерекесімен құттықтаймыз!

Еліміздің Тұнғыш Президенті, Елбасы Нұрсұлтан Әбішілдік Назарбаевтың жарлығымен 1993 жылды 15 қарашада ұлттық егемендік белгілерінің бірі болып табылатын ұлттық валюта - теңге енгізілді.

Елімізде 26 жылдан бері Ұлттық валюта күні атап етіліп келеді. Осы жылдар ішінде жүргізіліп жатқан реформалардың нәтижесінде біздің еліміз экономика мен әлеуметтік салада таңқаларлық жетістіктерге қол жеткізді, бұл халықтың әл-ауқатының деңгейін едәүр арттырыды. Әрине, бұл жетістіктер меншікті қаржы секторымызды құрмайынша мүмкін болмас еді.

Қаржы жүйесі - экономиканың ең құрделі және маңызды салаларының бірі. Бұл мамандыққа стратегиялық ойлау кабілеті бар адамдар келеді, олар құрделі міндеттерден корықпайды және дұрыс шешім іздеуде табандылық танытады. Бұлжолды ез мүмкіндіктеріне сенімді және жауапкершілік алуга дайын адамдар таңдаиды.

Экономиканың одан ері дамуы және еліміздің гүлденеү сіздердің көсібі шеберліктерінің және табысты жұмыстарының байланысты. Сіздердің қызметтерінің елдің әлеуметтік экономикалық дамуна, оның беделін және азаматтардың емір сұру сапасын арттыруға бағытталған.

Құрметті экономика және қаржы, қазынашылық, бухгалтерлік есеп, банк қызметкерлері! Сіздерге мықты денсаулық, табыс, жемісті жұмыс, қаржылық қызметте сәттілік тілейміз!

Абай ауданының әкімі

Абай аудандық мәслихатының хатшысы

Б. Асанов

Б.Цай

СИМВОЛ НЕЗАВИСИМОСТИ И СОСТОЯТЕЛЬНОСТИ

Каждую осень стало привычным особенно много внимания уделять нашему денежному знаку – тенге, как, и положено имениннику. Рождение денежной единицы, а значит, и всей финансовой системы государства традиционно отмечается 15 ноября.

Доставая из своих кошельков тенге разных достоинств, мы больше задумываемся об их количестве, а не о происхождении или качестве. Уже мало кто вспоминает те дни двадцатишестилетней давности, когда казахстанцы рассчитывались единой для всех стран бывшего СССР валютой – рублем. Теперь мы имеем свои собственные национальные деньги, воплощающие в себе символ независимости и состоятельности нашей республики.

История любого государства включает в себя и историю его собственной валюты. Национальная валюта олицетворяет собой прошлое, настоящее и будущее. Появление единственного законного платежного средства сыграло огромную роль в становлении и развитии независимого Казахстана. История тенге началась с Указа Первого Президента РК Елбасы Нұрсұлтана Абишевича Назарбаева от 12 ноября 1993 года «О введении национальной валюты Республики Казахстан», согласно которому 15 ноября 1993 года на территории страны была введена в

обращение национальная валюта Казахстана – тенге. Введение собственной денежной единицы позволило нашей стране проводить самостоятельную денежно-кредитную политику, дальнейшее реформирование экономики молодого суверенного государства, реально открыть путь к глубоким рыночным преобразованиям. Появление национальной валюты дало мощный импульс развитию рыночных отношений и формированию эффективной банковской системы.

Сегодня тенге – банкноты и монеты – это национальный символ и визуальная идентификация современного Казахстана. Это проводник культурной и исторической информации. Именно с денег начинается знакомство с историей страны, культурой населяющих ее народов, национальным бытом и традициями. Сегодня тенге – полноценная денежная единица, получившая мировое признание не только как устойчивая валюта, но и благодаря своему уникальному дизайну и авангардным защитным элементам. За годы своего существования наша валюта выдержала немало серьезных испытаний, обусловленных ситуациями, как на мировом, так и на внутреннем финансовых рынках.

З.Надирова
ветеран труда

САКРАЛЬНАЯ ГЕОГРАФИЯ МУДРОСТЬ ПОБЕДИЛА

Мавзолей Жауке Назаргулұлы, установленный в Костанайской области, относится к сакральным объектам Казахстана.

Само сооружение появилось сравнительно недавно. Только в середине 1990-х годов по инициативе потомков знаменитого батыра его возвели из дикого камня. Они хотели, чтобы осталась память о легендарном военачальнике, который был одним из руководителей народно-освободительного восстания против российской колониальной политики.

Жауке Назаргулұлы, жившего в 1819-1904 годы, называли мудрым и справедливым воином. Он родился в нынешнем Амангельдинском районе Костанайской области, происходит из рода аргын (толек) Среднего жуза.

В 1838 году он участвовал в бою за взятие Акмолинской крепости. Возглавляя крупный отряд ополченцев, одним из первых ворвался в нее. После на его счету были Актауская и Орская крепости.

Известно, что именно по настоянию ба-

этот мудрый военачальник строго наказал своим воинам, чтобы те ни в коем случае не трогали мирное население, женщин и детей. Яркий образ батыра Жауке раскрыт в романе-трилогии писателя Ильяя Есенберлина «Кочевники», поэме «Қарға» акына Нурхана Ахметбекова.

Страна отметила, что в рамках реализации Дорожной карты на 2018-2020 годы в Костанайской области проводится работа по созданию инфраструктуры и обеспечению доступности объектов, вошедших в проект «Сакральная география Казахстана».

С.СБРОДОВА

Уважаемые сотрудники и ветераны финансовой системы!

Поздравляем вас с Днем национальной валюты и профессиональным праздником работников финансовых органов Республики Казахстан!

Указом Первого Президента страны, Лидера нации Нурсултана Абишевича Назарбаева 15 ноября 1993 года была введена в обращение национальная валюта – тенге, являющаяся одним из признаков суверенитета государства.

Бот уже 26 лет страна празднует День национальной валюты республики. За эти годы в результате проводимых реформ наша страна добилась впечатляющих успехов в экономике и социальной сфере, что позволило значительно поднять уровень благосостояния народа. Безусловно, эти достижения были бы невозможны без создания собственного финансового сектора.

Финансовая система – одна из самых сложных и динамичных отраслей экономики. В эту профессию приходят люди, обладающие стратегическим мышлением, те, кто не боится сложных задач и настойчив в поисках верных решений. Этот путь выбирают люди, уверенные в своих силах и готовые взять на себя ответственность.

От вашего профессионализма и успешной работы зависят дальнейшее развитие экономики и процветание нашей страны. Ваша деятельность направлена на социально-экономическое развитие страны, повышение ее престижа и качества жизни граждан.

Уважаемые работники отдела экономики и финансов, управления казначейства, бухгалтерских служб, банков! Примите искренние пожелания крепкого здоровья, благополучия, плодотворной работы, успехов в финансовой деятельности!

Аким Абайского района Б.Асанов

Секретарь Абайского районного маслихата

Б.Цай

С ДИПЛОМОМ В СЕЛО!

ДОРОГА ДЛЯ ОПЫТА И РОСТА

С дипломом в село по одноименной программе приехал работать в школу им. Б.Момышулы, п. Топар молодой специалист Нуржанов Темирлан Нурланович. Он – учитель физической культуры. Парень считает, что, приняв участие в программе, он сделал правильный выбор.

- Я учился в Республиканской школе интернат для одаренных в спорте детей г. Риддер Восточно-Казахстанская область, после окончания школы поступил в Восточно-Казахстанский Государственный Университет им. Сарсена Аманжолова. После окончания вуза устроился учителем физической культуры. Имею звания кандидата в мастера спорта по лыжным гонкам и президентскому многоборью. Становился неоднократным победителем и призером областных и республиканских соревнований. За два года моей работы в школе дети под моим руководством становились дважды чемпионами районных соревнований по настольному теннису, я выступал вместе со своими учениками на зимней районной спартакиаде и по лыжным гонкам мы заняли первое место, а в общекомандном зачете заняли второе место. В этом году ученики нашей школы в районных соревнованиях по мини футболу среди учащихся 5-6 классов заняли третье место. Также на республиканских соревнованиях по зимним видам спорта участвовал в качестве судьи, - рассказал Темирлан.

Дипломмен ауылға

эл. почта: abayhabar@mail.ru
тел: 4-14-29
сайт: www.abay-akikat.kz

Жаңа латын негіздес қазак әліпбійнің үшінші маусымы жалғасын табуда

Бұгінгі таңда Абай ауданының ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің үйімдістарымен КР тұнғыш президенті, Елбасының «Болашаққа бағдарламалық макаласында айтылған қазак тілін кезең-кезеңімен латын әліпбійнен көшіру үшін тарын жүргізу мақсатында өнірімізде «Latyn qarşında jazur dağdylanamuz» тренингін өткізу үшінші маусымда да жалғасын табуда.

Тренингтың мақсаты – латын графикасына негізделген жаңа қазақ әліпбійнде оқу және жазу дағдыларын қалыптастыру және емле ережесінің қосындылықтарын, латын графикасына көшүді насиҳаттап, психологиялық даярлау жұмыстарын жүргізу, жан-жақты ақпарат беру және түсіндіру.

Тренингтер «Қазақ тілі әліпбійн кириллицадан латын графикасына көшіру туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2017 жылы 26 қазандагы №569 Жарлығына сәйкес бекітілген ла-

тын әліпбій бойынша өткізілуде. Сонымен қатар «Egemem Qazaqstan» газетінің 2019 жылғы 18 қантардағы санында жарияланған 2018 жылғы 6 желтоқсандағы Қазақстан Республикасы Үкіметінің жаңындағы Қазақ тілі әліпбійн латын графикасына көшіру жөніндегі үлттық комиссиямен мақұлданған «Жаңа әліпбій негіздегі қазақ тілі емлесінің ережелері» қолданылуда.

Үшінші маусым бойынша қазіргі күні ауданымызда жаңа латын негізді әліпбій бойынша 9 мекемеде барлығы 146 адамға тренингтер өткізілді және де 2 рет 77 адамдың қамтынан ішшаралар болды.

**Т. Ермекбаева
«Абай ауданының ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту белгімі» ММ-нің Латын графикасы бойынша әдіскери**

РУХАНИ ЖАНҒЫРУ

ЛАТЫН ӘЛІПБІЙНЕ КӨШУ – ЗАМАН ТАЛАБЫ

Қазіргі таңда менің Отанымдың қай жағынан болсын бүкіл әлем таниды. Бұл ел тұтқасын үстап отырған тұлғалардың ерен еңбегінің, білімділігінің, мықты саясаткерлігі мен еңбеккорлығының арқасы.

Мен Қазақстанның патриоты ретінде Елбасының әрбір жасал жатқан ісіне риза болып, қолдау көрсетемін. Оның ең бір маңызды үсіншін саясатының бірі – қазақ тілінің әліпбійн латын әліпбійнен көшіру.

Тіл байлығы - әрбір елдің үлттық мақтанышы. Ол атадан балаға мирас болып қалып отыратын баға жетпес мұра. Демек, әр адам ата тілін көзінің қарашибынандағы қорғауға, оның орынсыз шұғарларуның қандайына болса да қарсы тұруы тиіс.

Тұнғыш Елбасы Н.Ә. Назарбаев «Қазақ тілін білу – қазақ баласына парыз, ал білмеу – үят жаңе өз елінді сүйимеген бірдей, ал әзге үлттар үшін мемлекеттік тілді білу – міндет» деген болатын. Сол себепті елін, жерін сүйген әрбір қазақстандық азаматтың көкіргінде мемлекеттік тілге деген сүйіспеншілік пен мақтаныш сезімі болуы керек. Себебі, қазақ тілі – Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі.

Латын әліпбій біздің жыл алғашкынан бері қолданыста бар... Бұл жайында тұнғыш Елбасының 2025 жылдан бастап латын әліпбійнен көшү туралын тарастып айтқан болатын. «Бұл ой еліміз тәуелсіз алғаннан кейін мениң жаңа мазалады. Бірақ біз көп үлттың халықтың. Әр үлттың ой-пікірі бар. Қазіргі кириллица арқылы қазақтардың да, қазақстанның қызыңдардың да бірнеше буыны тәрбиеленпіл, білім алды. Өмірді таныдық, дүниенің көрдік. Сондықтан латын қарпіне көшкен жағдайда да кириллица көпкі дейін қатар қолданылады, екеуі біразға дейін бірге пайдаланылады деп ойлаймын». «Біз 2025 жылдан бастап әліпбійнен көшіруге кірісіміз керек. Бұл – үлт болып шешуге тиіс маңызды мәселе. Бір кезде тарих бедерінде біз мұндай

қадамды жасағанбыз. Балаларымыздың болашағы үшін осындаш шешім қабылдауға тиісіз және бул елеммен бірлесе тусуімізге, балаларымыздың ағылшын тілі мен интернет тілін жеткі игеруіне, ең бастысы – қазақ тілін жаңыртуға жағдай жасауымыз қажет» деген еді.

Менің ойымша, әліпбиді латынмен ауыстырығанда біздің үтатын жақтарымыз мынадай деп ойлаймын: Біріншіден – тіл тазалығы мәселесі. Қазақ тіліндегі қазіргі жат дыбыстардың таңбалайтын әріптегерді қысқартып, сол арқылы қазақ тілінің табиги таза қалпын сақтауға мүмкіндік аламыз. Екіншіден – қазақ тілін оқытқан уақытта басы артық таңбаларға қатысты емле, ережегердің қысқартыны белгілі. Ол мектептен бастап барлық оқу орындарында оқыту үрдісін жөнделеттің сезісі. Уақытта, қаржы да үнемделеді. Ушіншіден – латын әліпбійнен көшү – қазақ тілінің халықаралық дәрежеге шығына жол ашады. Қазақ тіліне компьютерлік жаңа технологиялар арқылы халықаралық ақпарат қенестігіне кіргізуға тиімді жолдар ашылады. Төртіншіден – түбі бір түркі дүниесі, негізінен, латынды қолданады. Біздерге олармен рухани, мәдени, ғылыми, экономикалық қарым-қынасты, тығыз байланысты қүштейтіміз керек.

Латын әліпбійнен көшү – қазақ халықының алға жылжуына, жаңа заман талабына сай есіп-әркендеуіне, болашақта еліміздің жан-жақтағы дамуына үлкен үлес қосып, жемісі мен женеңін әкелері сезісіз. Біз латын әліпбійнен көше отырып, әркениетті елдердің каторына қосылып, тіліміздегі дыбыстық жүйелердің анықтап, қазақ тілінің жаңылары мен дыбыстылау көзінде сөздер қолданысындағы артық кірмे сөздерден арыламыз. Сондықтан латын әліпбійнен көшү біз үшін, болашақ үшін әлдеқайда маңыздырақ деп есептеймін.

**Жебетай Эльмира
№14 мектеп-лицейінің қазақ тілі мен әдебиет пәні мұгалімі**

Көсіптен иәсіп тапқан жаңа

Елена Сутягина біздің Абай қаласында дүниеге келіп, осы қаладағы №10 мектепті бітірген. Кейіннен

Томскідегі Мемлекеттік инженер-техника факультетінде механика мамандығы бойынша білім алды. Білім алу жолын осынмен тоқтатпай өзінің негізгі мамандығына қосынша заңгер және педагог-психолог мамандықтары бойынша екі жоғарғы оқу орнын да тәмамдаған екен. Ал көсіпкерлікпен айналысады 2016 жылдан бері бастап, содан бері өз кәсібін дәңгелетіп, табысты жұмыс жасап келеді. Көсіпкерлік жолында мүмкіндігінше біліктілікті арттыруға арналған түрлі курстарға, семинарларға қатысып, алынған білімін өзінің айналысып жатқан ісіне барынша қолдануға тырысады екен. Осында курстардың ішінде: «Бизнес көнеші», «Микробизнестегі әйел», «Топ менеджмент», және т.б. бар.

Негізінен осыдан уш жыл бұрын Елена ханым өз кәсібін балаларды дамыту орталығын ашудан бастапты. Кейіннен түрлі бағдарламаларды, мол ақпаратты қорыта келе бұл орталығы өркендеді, бүгінде «Апельсин» деп атапталған отбасының демалыс орталығына айналдырып отыр. Бұнда қазіргі балаларға арналған үлкен лабиринтті ойын алаңы, балалардың күні бойына қалдыруға болатын алан, түрлі дайындық курстары (агылшын тілі, мектеп алды да-ярлау), анимациялық бағдарламалар өткізу орталығы, дәмхана бар. Әрине, ғұнымен тоқтап қалмай, кесібін будан өрі дамыту жолында, қазіргі таңда жасөспірмдерге арналған «IT орталық» ашуды жоспарлап отыр екен.

«Өсу үнкесі» деп атапталған бизнес

алаңының ашылуына, оның өрі қарай жұмысының журуіне тікелей үлес қосып, кесіпкерлікі будан өрі дамыту мақсатындағы жұмыстарға да өз үлесін қосуда. Жақында ауданымызда осы «Өсу үнкесі» бойынша үлкен кездесу өтіп, республикалық көлемдегі спикерлер келіп, жас кесіпкерлерге, енді ғана кесіптің қолға алушыларға арналған үлкен семинар-тренингтер жүргізіп қайтқан болатын. Бұл жобаның атқарылуына да біздің бүгінгі қаһарманымыз үлес қосып, осы жолдағы өңбекі үшін аудан әкімінің қолынан арнайы маралат пен сыйақ алған жайы бар.

Елена ханым тек өз кесібімен шектеліп қалмай, қоғамда болып жатқан нәрсегердің бей-жай қалдырымайды екен. Мәселе, қайырымдылықпен айналысады, Абай

алынған білімін өзінің айналысып жатқан ісіне барынша қолдануға тырысады екен. Оның дүниеге келіп, осы қаладағы №10 мектепті бітірген. Кейіннен Томскідегі Мемлекеттік инженер-техника факультетінде механика мамандығы бойынша білім алды. Білім алу жолын осынмен тоқтатпай өзінің негізгі мамандығына қосынша заңгер және педагог-психолог мамандықтары бойынша екі жоғарғы оқу орнын да тәмамдаған екен. Ал көсіпкерлікпен айналысады 2016 жылдан бері бастап, содан бері өз кәсібін дәңгелетіп, табысты жұмыс жасап келеді. Көсіпкерлік жолында мүмкіндігінше біліктілікті арттыруға арналған түрлі курстарға, семинарларға қатысып, алынған білімін өзінің айналысып жатқан ісіне барынша қолдануға тырысады екен. Осында курстардың ішінде: «Бизнес көнеші», «Микробизнестегі әйел», «Топ менеджмент», және т.б. бар.

Негізінен осыдан уш жыл бұрын Елена ханым өз кәсібін балаларды дамыту орталығын ашудан бастапты. Кейіннен түрлі бағдарламаларды, мол ақпаратты қорыта келе бұл орталығы өркендеді, бүгінде «Апельсин» деп атапталған отбасының демалыс орталығына айналдырып отыр. Бұнда қазіргі балаларға арналған үлкен лабиринтті ойын алаңы, балалардың күні бойына қалдыруға болатын алан, түрлі дайындық курстары (агылшын тілі, мектеп алды да-ярлау), анимациялық бағдарламалар өткізу орталығы, дәмхана бар. Әрине, ғұнымен тоқтап қалмай, кесібін будан өрі дамыту жолында, қазіргі таңда жасөспірмдерге арналған «IT орталық» ашуды жоспарлап отыр екен.

Жұмыстан өзге Елена – сүйкіті жар, мейрбан ана. Үй шарузына да араласып, бос уақытын отбасымен бірге өткізуге барынша тырысады екен. Бүгінде қызыметтен зейнетке шыққан жолдасты ол кісінің күш-куатының көбі кесібіне жұмысалып жатқаннан соң, барынша жан-жақты қолдау көрсетеді екен, әсіресе, үй шарушиларындағы қызыметтің көбін өз мойнына алыпты.

Абылай КАРИНОВ

ЛАТЫН ӘЛІПБІЙНЕ КӨШУ – ЗАМАН ТАЛАБЫ

Қазіргі таңда менің Отанымдың қай жағынан болсын бүкіл әлем таниды. Бұл ел тұтқасын үстап отырған тұлғалардың ерен еңбегінің, білімділігінің, мықты саясаткерлігі мен еңбеккорлығының арқасы.

Мен Қазақстанның патриоты ретінде Елбасының әрбір жасал жатқан ісіне риза болып, қолдау көрсетемін. Оның ең бір маңызды үсіншін саясатының бірі – қазақ тілінің әліпбійнен латын әліпбійнен көшіру.

Тіл байлығы - әрбір елдің үлттық мақтанышы. Ол атадан балаға мирас болып қалып отыратын баға жетпес мұра. Демек, әр адам ата тілін көзінің қарашындағы қорғауға, оның орынсыз шұғарларуның арқасындағы қандайына болса да қарсы тұруы тиіс.

Тұнғыш Елбасы Н.Ә. Назарбаев «Қазақ тілін білу – қазақ баласына парыз, ал білмеу – үят жаңе өз елінді сүйемеген бірдей, ал әзге үлттар үшін мемлекеттік тілді білу – міндет» деген болатын. Сол себепті ел

ҚҰҚЫҚ

СОТ ТӨРЕЛІГІНІҢ МҰРАТЫ-ӘДІЛ ШЕШІМ

Сот төрелігінің мұраты азаматтар мен үйімдардың құқықтарын, бостандығын және заңды мұдделерін қорға, заңдардың, басқада нормативтік құқықтық актілердің, халықаралық шарттардың орындалуын қамтамасыз ету және әділ шешім шығару болып табылады.

Соттар адам тағдырын шешеді. Халықтың сеніміне ие болған соң сол сенімнің үдесінен шыға білу қажет.

Заңдылық, азамат пен адамның құқықтары мен бостандықтарының басымдылығы, заң мен сот алдында барлығының тәндігі, жариялық, жан-жақтастық, толықтың және әділдік, іс жүргізу тілінің үлттылығы, кәсіблік, құқық субъектілігін мойында, құқықтарды солен қорғау, әркімнің кәсіби заң көмегіне құқылышын кепілдендеру принциптері сот төрелігіне үлкен дәрежеде тә.

Сот билігі Қазақстан Республикасының атынан жүзеге асырылады және азаматтардың, үйімдардың құқықтарын, бостандықтарын және заңды мұдделерін қорғайды, Конституцияның, заңдардың, басқа нормативтік құқықтық актілердің, Республиканың халықаралық шарттарының орындалуын қамтамасыз етеді. Әркімге Республикамыздың заңдарымен және Конституциясымен көзделген құқықтарын,

бостандықтарын және заңды мұдделерін шектейтін немесе кемістетін мемлекеттік органдардың, үйімдардың, лауазымды және басқа тұлғалардың заңсыз шешімдерінен және әрекеттерінен сот арқылы қорғануға кепіл беріледі.

Әз ісін заңың барлық талаптарын және әділдікті сақтай отырып құзыретті, тәуелсіз және тұра соттық қараша құқығынан ешкімді айыруға болмайды.

Атап айтқанда, бүгінгі күнде сот төрелігін жүзеге асыру сапасы тұртқы түрде жоғары деңгейде сақталып отыр. Сот құрылымы мен сот ісін жүргізуі онтайландыру жөнінде шаралар қабылданған, ол аудандық соттардың рөлін бір мезгілде күштегі отырып, облыстық соттар, сондай-ақ Жоғары Сот деңгейінде қадағалау сатыларының санын қысқартуға мүмкіндік берді. Сот жүйесінде сот тәртібінің барышна айын және ашық өтүімен, азаматтар құқықтарының қорғалуын көпілдік етіледі. Сот мәжілістері ашық өткізілуде, сот процестеріне баспасөз құралдары да қатыса алады, бүгінгі күні кез келген азаматтың интернеттегі веб-сайттан және электрондық бақылау өндірісі бағдарламасы арқылы соттардың шешімдерімен танысуына мүмкіндіктері бар.

Абай ауданының №2 аудандық сотының судьясы А.Жамангарина

«АЛТЫН КҮЗ, ӘСЕМ ӘЙНАЛАМ, ЕЛІНЕ БЕРЕКЕ СЫЙЛАҒАН»

Күз. Жыл мезгілдерінің ішіндегі ең бір адамзат баласына көтерілік көніл-күй мен тамаша әсер сыйлайтын ғажайып шақ. «Алтын күз» мерекелік іс-шаралары. Абай ауданы, Топар кенті, «Айналайын» бәбекжайында өтті. Іс-шараға балабақшаның барлық топ балалары қатысып, өз әнерлерін көрсете білді. Әр топқа жекелеп токтатын болсақ, Яковлева Е. П. жетекшілігімен өткен «Күншуақ» даярлық тобында тәрбиешілері Скоркина Н.В. және Керимкулова М.Б. балалар күздің үш айының қызықты шақтарына тоқтала отырып, «Жеті лақ» ертегісінің желісімен тамаша мерекелік іс-шара өткізdi. Балалар ешкінің тапсырмаларын мүлтікізіс орында барысында өзөрінің алтыр да шебер екендітерін көрсете білді.

Кузнецова Д. В. жетекшілігімен өткен «Ертегі» ортағы тобының тәрбиешісі Шон А.Г. балалар күз мезгілінің ең көремет сыйы жемістер мен көкеністер екенін, олардың адам ағзасына берер пайдасынын мол екенін келген көрмермендерге ойындар мен тамаша ән-білірмен көрсете білді. Сонымен қатар «Ақтолқын» кіші топ балалары мен тәрбиешілері Танкебаева С.Ж. мен Қазықенова А.Б. тамаша мерекелік көніл-күй сыйлай білді. Бұлдіршіндердің көнілін көтеру мақсатында тәрбиешілер құрышақ театрын

ойната отырып, балалармен қызықты ойындар ойнап, әндер айтып, би билеп ата-анаlardың көnlінен шыға білді.

Сейфульгазина Г.О. жетекшілігімен өткен «Ақбота» ересектер тобы мен «Балдәүрен» ортағы тобы тәрбиешілері Зейитова М.А. Берлібаева А.К. және Рахимбек А. балалары бақшадан келген «Қызынақ» корреспонденттің және орманнан келген «Қоян» корреспонденттің тапсырмаларын орында максыттың түрлі ойындар ойнап, «Алтын күзге» өз әнерлерін әнмен және бимен көрсете білді.

Мерекеге ата-анарап белсенді қатысты. Атап айттын болсақ, балаларға мерекелік күімдер дайында, «Күз сыйы» тақырыбына арналған табиги материалдардан, жеміс-жидектер мен көкеністерден жасалған қоленерлерінен көрме үйімдастыруға бар ықыластарымен ат салысты. Бұл жерден балабақша қызметкерлері мен ата-анарап арасындағы тығызың байланысты көруге болады. Осындаң үжымшылдықен жасалған іс-шаралардың арқасында біз балалардың бойына үқыптылық, ізденімпаздық, аяушылық, қамқорлық, сезімдерін сініріп, санаалы үрпақ тәрбиелеп шығамыз деген ойданын.

Мақала жазған «Айналайын» бәбекжайы тәрбиешісі Сейфульгазина Г.О.

ҚАЙТАЛАНБАС ТҰЛҒА - СӘКЕН

Ақын, жазушы, қоғам және мемлекеттің қайраткері, қазіргі қазақ әдебиетінің негізін қалаушы. Бұның барлығы қазақтың мәндейділігінен шығарылған. Оның қысқа ганағұмырында атқарып кеткен шаруаларын бір күн мен бір тунде айтып бітіру мүмкін емес. Алла бойына сезім мен сұлуптықты қосып берген ақын шығармашылығы да, туынгы түрған махаббат пен көркемдік. Ақынның сұлу жанынан еріліп ғажайып туындылар өмірге келді. Азаматтық соғыстың да аңы әдемін татып, бала оқытуда да менгерген ірі устаз. Сәкен өмірде де, әдебиетте де белсенді курескөр. Оны артына қалдырып кеткен шығармаларынан тануға болады. Оның есімі халық арасында ревалюция жылдары және одан кейінгі кезеңде кеңінен тарады. Қазақ ақындарының ішінде бірінші бол ревалюцияны жырлап, Совет әкіметі үшін куреске белсene қатысты. Қызылдардың жыршысы болып жүріп-ақ, Қазақ үкіметін басқарған тұста «қырығыз» атауын «қазақ» деп түзеуді имендей қетеріп, «Қазақтың қазақ дейік» деп мақала жазып, атымызды қайтарып бергенінің өзі – улы іс. Үлтімымыздың сақтаң қалудың бірден-бір жолы-тіл, ол қатынас құралы ғана емес, үрпактан-үрпака, ата-

дан балаға беріліп келе жатқан асыл мұра деп қастерлегендіктенқазақтың қызыл тілін сақтауда ерен еңбек, тіпті өз жаһында пиди етті. «Кеңсе тілі қазақша болмай, іс онбайды» деп өткен ғасырдың басында үлкен мінберлерде, баспасөз беттерінде дабыл қаққан Сәкен Сейфуллинин жанайкай жаңғырығы қазір де естіледін сияқты. Эр санаалы азаматы Отаны мен тілінің қамын жеген елдер әлдеқашан-ақ алға озып кетті. Қазіргі таңда Сәкен Сейфуллинин сол атқарған еңбегі мен төгілген тері үшін аргын қадірлеп, биыл міне 125 жылдық мәрійтойна орай облысы бойынша барлығы 60-тан астам мәрійтойлық іс-шара бүгінгі таңда өткізілуде және алдагы үақытта да жоспарланған. Еліміздің қайталанбас бір туар азаматы жайлы бір жыл емес, мың ғасыр тойласақта аздық ететін секілді. Қatal тағдырың «Тар жол тайғақ кешкен» заманына ілініп қыршын кеткен асыл перзентің асыл мұралары, елі үшін жасаған ерен ерлігі халқымен бірге мәңгілік жасай бермек.

**Т.Ермекбаева
Абай ауданының ішкі саясат, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімі**

АВАИ-АҚІОТАТ

09.11.2019 / №44

ОБЩЕСТВО

ДАРИТЬ ТЕПЛО ДЕТЯМ

«День опекуна» – это благотворительное мероприятие для опекунских семей и детей-сирот, воспитывающихся в этих семьях. Целью данного мероприятия является поддержка опекунов, патронатных воспитателей, выражение благодарности семьям, принявшим на воспитание в свою семью ребенка, поощрение тех людей, для которых чужих детей и чужой беды не бывает.

С 18 октября 2019 года в Коксунской школе прошел ряд мероприятий посвященных «Дню опекуна».

В фойе школы был оформлен тематический стенд и разработан план мероприятий, посвященный акции «Подари тепло детям», прошел конкурс рисунков «Семья это...», «Отбасы деген....» среди 1-5 классов. Дети выражали в своих рисунках радость и

семейное счастье. В каждом классе проведены классные часы под названием «Отбасы – бақыт мекені»,

«Семья – основа счастья». Мероприятие завершилось теплой встречой с опекунами, вручением благодарственных писем и памятными подарками. Поддержку и спонсорскую помощь окзал предприниматель КХ «Шанс»

Жабяк В.И.
Уважаемый Василий Игоревич, педагогический коллектив Коксунской школы выражает свою признательность и огромное человеческое СПАСИБО за Ваше участие в поддержке опекунов проявивших заботу о детях, которые остались в трудной жизненной ситуации. Мы благодарны Вам за активную социальную позицию.
КГУ Коксунская ОШ
Социальный педагог Надырова В.В.

СЕМЬЯ

ПУСТЬ БУДЕТ ВЫШЕ ШАНЫРАК

Илона и Хамид познакомились в реабилитационном центре города Каракаралинска. Девушка из Караганды, а вот Хамид - житель Абая. Оба молодых человека имеют проблемы со здоровьем, несмотря на это в результате дальнейшего общения они решили создать семью.

Родители молодых и сотрудники молодежного ресурсного центра и местные власти поддержали инициативу молодых. 19 октября в торжественной обстановке в молодые обменялись обручальными кольцами, а государственный орган Загс подтвердил выдал им первый совместный документ - свидетельство о браке. Данное мероприятие проходило в теплой и доброжелательной обстановке. Хорошее настроение всем подарило выступление участников самодеятельной группы «Бірлік».

В нашем районе это первое торжественное бракосочетание, надеемся и дальше будут создаваться новые семьи. Сейчас перед молодыми встал вопрос где жить и по возможности трудоустроится и решать все семейные проблемы. В добрый путь молодая семья!

РЕЛИГИЯ И ОБЩЕСТВО

В Абая состоялось мероприятие по разъяснению Концепции государственной политики в религиозной сфере РК с участием члена республиканской информационно-разъяснительной группы, директора Центра изучения национальной истории, историка-религиоведа Жарас Ахана. В мероприятии приняли участие имамы, теологи исправительных учреждений района. Так же в рамках мероприятия директор Центра занятости, менеджер палаты предпринимателей и представитель КТ "Каржыгер" разъяснили меры государственной поддержки. Соб.корр.

ИНФОРМАЦИЯ

ЭНЕРГОАУДИТ В КАЗАХСТАНЕ: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В 1997 в Казахстане был принят первый Закон РК «Об энергосбережении». В рамках Закона были обозначены общие положения государственного регулирования в сфере энергосбережения и повышения энергоэффективности. Несмотря на то, что согласно Закону 1997 года проведение энергетического аудита не являлось обязательным и не было регламентировано соответствующими нормативно-правовыми актами, количество организаций, предлагающих услуги по проведению энергетических аудитов, быстро увеличивалось. В мировой практике проведение энергоаудита является одним из самых распространенных инструментов по энергосбережению и повышению энергоэффективности. На сегодня, энергоаудит проводится в более чем 60 странах мира.

Опираясь на опыт развитых стран, в 2012 году в Казахстане был принят новый Закон РК «Об энергосбережении и повышении энергоэффективности». Была проделана большая работа совершенствованию законодательства: более четко определены термины и понятия, касающиеся энергосбережения и энергоэффективности, определены сферы действия Закона и принципы регулирования отношений участников рынка. Законом также был определен термин «энергетический аудит (энергоаудит)», как сбор, обработка и анализ данных об использовании энергетических ресурсов в целях оценки возможности и потенциала энергосбережения и подготовки заключения. Была внедрена процедура проведения обязательного энергетического аудита для основной группы потребителей энергетических ресурсов, являющихся субъектами государственного энергетического реестра. В соответствии с действующим законодательством, субъекты ГЭР обязаны получить заключение энергоаудита, в котором определен потенциал энергосбережения, и обеспечить реализацию мероприятий по энергосбережению для достижения выявленного потенциала.

С начала введения нормы об обязательном проведении энергоаудита, правом проведения энергоаудита обладали организации, получившие свидетельство об аккредитации в уполномоченном органе в области энергосбережения и повышения энергоэффективности. В 2016 году с целью снижения нагрузки на малый и средний бизнес, Главой государства подписан ряд нормативно-правовых актов по вопросам сокращения разрешительных документов и упрощения разрешительных процедур, согласно которому деятельность по проведению энергетического аудита переведена на уведомительный порядок. В настоящее время деятельность в области энергосбережения и повышения энергоэффективности занимаются более 130 организаций, в штате которых числятся более 290 аттестованных уполномоченным органом энергоаудиторов. Однако, около 40 организаций не провели ни одного энергоаудита.

Следует отметить, что несмотря на предпринятые усилия по созданию действенной нормативно-правовой базы в области энергосбережения и повышения энергоэффективности, существует ряд проблемных вопросов. На сегодняшний день на рынке услуг энергоаудита отмечается недобросовестная конкуренция. Это обусловлено тем, что проведение энергоаудита в Казахстане является относительно новым направлением, и ни Законом, ни другими нормативно-правовыми актами в области энергосбережения и повышения энергоэффективности не предусмотрены требования к качеству проведения энергетического аудита и ответственность энергоаудиторских организаций за качество выдаваемых заключений. Кроме того, существует проблема низкой квалификации кадров и профессионального состава экспертов, задействованных в проведении энергетических аудитов. Аттестация энергоаудиторов проводится уполномоченным органом в области энергосбережения и повышения энергоэффективности на основе квалификационных требований, установленных Законом «Об энергосбережении и повышении энергоэффективности» и соответствующими нормативно-правовыми актами. Процедура аттестации проводится на основе предоставленных документов без экзамена и собеседования, на бесплатной основе, следовательно, ответственность уполномоченного органа и самого физического лица не определена. Как следствие, проводятся некачественные энергоаудиты, и, соответственно, существуют риски неисполнения задач, поставленных Главой государства по снижению энергоемкости экономики и повышению конкурентоспособности. С 2016 года уполномоченным органом совместно с Институтом развития электроэнергетики и энергосбережения был проведен анализ 525 заключений энергоаудита, в результате которого было выявлено несоответствие более половины из них (330) установленным Правилам проведения энергоаудита.

Поскольку сложившаяся ситуация в области энергоаудита требует дальнейшего совершенствования, уполномоченным органом в области энергосбережения и повышения энергоэффективности разра-

ботана концепция Закона РК «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам энергосбережения и повышения энергоэффективности».

В рамках данной концепции предполагается внедрить органы по подтверждению соответствия персонала в области энергосбережения и повышения энергоэффективности, которые будут проводить аттестацию кандидатов в энергоаудиторы не формально, а оценивая уровень знаний и компетенций кандидата посредством собеседования или экзамена. Кроме того, согласно утвержденному Главой государства «Плану нации «100 конкретных шагов», в рамках 97 шага предусматривается развитие института саморегулирования в предпринимательской среде, путем отказа государственных органов от контроля за всеми участниками рынка, при осуществлении контроля непосредственно за саморегулируемыми организациями. Мировой опыт становления саморегулирования показывает, что оно возникло из потребности производителей продукции/исполнителей услуг самостоятельно регулировать взаимоотношения с потребителями. Саморегулирование в странах Европы и США обусловлено, прежде всего, потребностью в этом самих предпринимателей и означало их готовность по своим деловым качествам, в условиях доверия населения к бизнесу, без излишнего вмешательства государства регулировать свою деятельность самостоятельно. Так, предлагается введение механизма саморегулирования энергоаудиторской деятельности на обязательной основе. Таким образом, из саморегулирования, основанного на обязательном членстве, вырастает государственная система регулирования деятельности в сфере энергосбережения, когда государственные органы власти имеют дело только с саморегулируемыми организациями, выполняющими самостоятельно функцию надзора и контроля за деятельностью энергоаудиторов.

В вопросах внедрения саморегулирования в энергоаудиторской деятельности, активную позицию держит Казахстанская Ассоциация Энергоаудиторов. Вот уже более трех лет, Ассоциация занимается вопросами создания и внедрения СРО в Казахстане. Так, был изучен опыт саморегулирования в области энергоаудита в РФ, разработаны проекты правил и стандартов, опубликованы статьи в средствах массовой информации, проведены множество круглых столов с участием государственных органов, участников рынка и заинтересованных лиц в области энергосбережения и повышения энергоэффективности.

Что же реально даст участникам рынка внедрение саморегулирования в энергоаудиторской деятельности?

Заказчику энергоаудита:

- Высокое качество оказываемых услуг;
- Досудебное урегулирование споров (приобретение услуг у организаций-членов СРО гарантирует Заказчику эффективное рассмотрение и разрешение спора).

Энергоаудиторской организации - члену СРО:

- Снижение контрольного давления со стороны государства;
- Самостоятельное исправление ошибок и недочетов в деятельности членов СРО, освобождение от материальной ответственности перед Заказчиком;
- Защита прав и интересов членов СРО;
- Содействие в повышении качества предоставляемых услуг посредством осуществления деятельности в соответствии с утвержденными в СРО единими стандартами и правилами;
- Взаимодействие с другими членами СРО;
- Контроль над необходимым уровнем квалификации сотрудников каждого члена СРО, оказание помощи в ее повышении;
- Предоставление актуальной нормативно-правовой базы и информации обо всех вносимых в нее изменениях.

Время и рынок диктуют свои условия для движения вперед и поиска новых решений в направлении энергосбережения, учитывая полученный опыт и совершенные ошибки. Нормативно-правовая база постоянно меняется, совершенствуется, меняются и принципы работы энергоаудиторов. Конечно, на данный момент существует много спорных нерешенных вопросов, но процесс не стоит на месте. Рынок развивается, в том числе в профессиональном смысле. Вместе с тем, хочется надеяться, что «энергоаудит» в будущем станет еще более совершенным инструментом борьбы за конкурентоспособное, энергоэффективное будущее Казахстана, а слово «энергоаудитор» станет синонимом высокого профессионализма!

АО «Институт развития электроэнергетики и энергосбережения»

ПРОЕКТ ПОВЫШЕНИЕ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ В КАЗАХСТАНЕ

18 июня 2014 года было подписано Соглашение о гранте между Правительством Республики Казахстан и Международным Банком Реконструкции и Развития по проекту «Повышение энергоэффективности в Казахстане» (далее - Проект), ratifiedное Законом Республики Казахстан от 19 марта 2015 года. Средства гранта, составляющие 21,763 млн. долларов США, представлены Швейцарским агентством по развитию и сотрудничеству через Трастовый фонд, администрациируемый Всемирным банком. Исполнительным агентством Проекта выступает АО «Институт развития электроэнергетики и энергосбережения», являющееся подведомственной организацией Министерства индустрии и инфраструктурного развития Республики Казахстан.

Справочно: Согласно Закону Республики Казахстан от 13 января 2012 года № 541-IV «Об энергосбережении и повышении энергоэффективности» Акционерное общество «Институт развития электроэнергетики и энергосбережения (КазахнергоЭкспертиза)» является национальным институтом развития в области энергосбережения и повышения энергоэффективности. Основными функциями Института является ведение государственного энергетического реестра и карты энергоэффективности, проведение оценки и анализа эффективности мероприятий по энергосбережению и повышению энергоэффективности, проведение исследования по энергомощности внутреннего валового продукта и эффективности использования энергетических ресурсов, проведение анализа заключений энергоаудитов, а также сотрудничество с международными организациями.

Цели Проекта заключаются в улучшении энергоэффективности государственных и социально-значимых объектов и создании благоприятной среды для устойчивого финансирования энергетики.

В Проект входят следующие составляющие:

- Подготовка и реализация демонстрационных подпроектов в государственных и социально-значимых объектах (реализация подпроектов с целью снижения энергопотребления в общественных зданиях);
- Техническое содействие уполномоченному органу и исполнительному агентству Проекта (Институту), а именно:

 - 1) усиление потенциала МИИР РК и Института для координации, реализации, мониторинга, оценки и управления Проектом;
 - 2) проведение технических исследований в сфере энергоэффективности;
 - 3) проведение информационно-просветительских и информационных кампаний в рамках реализации демонстрационных подпроектов;
 - 4) разработка подробных механизмов финансирования и реализации, экономически обоснованных схем финансирования инвестиций в повышение энергоэффективности.

В рамках реализации первой цели Министерством индустрии и инфраструктурного развития совместно с местными исполнительными органами и исполнительным агентством Проекта проводился отбор подпроектов с целью реализации мер по энергоэффективности по результатам проведенного энергоаудита, включающих утепление стен, подвалов и чердачков, ремонт/замену входных дверей и окон, модернизацию или замену систем отопления и кондиционирования, освещения и/или систем электроснабжения.

В целом реализация подпроектов проходит следующий жизненный цикл:

- отбор подпроектов (МИИР РК совместно с МИО, заинтересованными государственными органами и Институтом);
- разработка и планирование технических решений (энергетический аудит, техническое обследование и разработка проектно-сметной документации);
- определение оптимальных финансовых и технических решений;
- финансирование, производство, монтаж (демонтаж) и ввод в эксплуатацию подпроекта;
- мониторинг и оценка реализации подпроектов;

Всего в рамках проекта отобраны 85 подпроектов (42 школы, 23 детских садов, 14 медицинских учреждений и 6 объектов уличного освещения). Данные подпроекты подразделены на 4 группы (1 группа – 19 подпроектов, 2 группа – 25 подпроектов, 3 группа – 31 подпроектов и 4 группа – 10 подпроектов). Отбор проектов осуществлялся с 2015 года. При отборе подпроектов, местные исполнительные органы представляли заявку на участие в Проекте.

Подпроекты отбирались на основании разработанных критериев, указанных в соглашении и руководстве по реализации Проекта, а также по критерию высокого энергопотребления.

Количество подпроектов в разрезе регионов: Атырауская область - 5 подпроектов, Алматинская область - 3, Актюбинская область - 6, Акмолинская область - 8, Восточно-Казахстанская область - 7, Жамбылская область - 5, Западно-Казахстанская область - 7, Карагандинская область - 8, Кызылординская область - 6, Костанайская область - 6, Мангистауская область - 6, Павлодарская область - 5, Северо-Казахстанская область - 6, Туркестанская область, включая город Шымкент - 5, в городах Алматы и Астана по

одному подпроекту.

На сегодняшний день, завершены работы в первой и второй группе подпроектов, в количестве 43 объекта (Справочно: 1 подпроект в Атырауской области не реализован, ввиду признания ее аварийной в ходе проведения ремонтных работ).

На модернизацию 43 подпроектов было выделено 2,622 млрд. тенге. В зависимости от результатов энергоаудита и ПСД, в каждом подпроекте проводились работы по замене котлов, окон и дверей, утеплению кровли и фасадов, установке АТП, замене радиаторов и источников освещения (на светодиодные), терморегуляторов и насосов и т.д. Проводились мероприятия по энергосбережению.

На сегодняшний день осуществляется мониторинг энергопотребления всех реализованных подпроектов с целью подтверждения результатов в части энергосбережения и организации комфортных условий для бенефициаров проекта.

К примеру: по подпроекту в городе Караганда (средняя школа №66) достигнута экономия тепловой энергии на 25% и электрической энергии на 13%, по подпроекту в городе Актау (детский сад №54) достигнута экономия тепловой энергии на 16% и электрической энергии на 45%.

Модернизация 41 подпроектов (оставшихся) будет завершена в первом полугодии 2019 года.

Выгоды от данного проекта в первую очередь имеют социальный эффект в виде улучшения условий работы, обучения и обслуживания более 50 тысяч человек, а для государства экономия топливно-энергетических ресурсов и бюджета.

В рамках реализации второй цели на сегодняшний день осуществляется работа по 5 направлениям:

Подпроект «Инициативы развития информационной осведомленности в области энергосбережения и повышения энергоэффективности», направленный на повышение осведомленности населения по вопросам энергосбережения и повышения энергоэффективности. В рамках подпроекта будут разработаны учебно-воспитательные программы, организованы тематические агитационные акции среди учащихся, создан интернет-портал в области энергосбережения, разработаны и размещены тематической телепрограммы, размещены информационные публикации и видеоролики в сфере энергосбережения, а также проведены семинары.

Подпроект «Оценка и анализ рынка энергосервисных и энергоаудиторских услуг», направленный на определение масштабов и потенциала рынка энергосервисных и энергоаудиторских услуг в Казахстане для определения последующих практических шагов их развития. В рамках подпроекта планируется определить масштаб и потенциал рынка энергосервисных и энергоаудиторских услуг, в том числе размер и источники внешнего финансирования анализируемого рынка, а также внести изменения в Дорожную карту бизнеса-2020 с целью создания условий для стимулирования рынка.

Подпроект «Разработка методологии по проектам государственно-частного партнерства по модернизации в области энергосбережения и повышения энергоэффективности для объектов социальной сферы», направленный на разработку методологий по проектам государственно-частного партнерства по модернизации объектов социальной сферы в области энергосбережения и повышения энергоэффективности.

Подпроект «Оказание услуг по разработке методологии мониторинга и бенчмаркинга энергопотребления в зданиях, строениях и сооружениях, государственных учреждениях», направленный на разработку нормативов энергопотребления для государственных учреждений. В рамках подпроекта будет проведен анализ существующего законодательства и бенчмаркинг энергопотребления, определены средние удельные нормативные значения потребления тепла и электроэнергии в отраслях бюджетного сектора (образование, здравоохранение, администрации и культуры, искусство и т.д.).

Подпроект «Совершенствование АИС ГЭР», направленный на дальнейшее совершенствование Автоматизированной информационной системы Государственного энергетического реестра с учетом технической поддержки.

АО «Институт развития электроэнергетики и энергосбережения»

